

MIS ON LUX FILMIAUHIND?

LUX filmiauhind on 2007. aastal Euroopa Parlamendi poolt algatatud tunnustus andekatele filmitegijatele. LUX filmiauhinnal on kaks peamist eesmärki: aidata kaasa avalikule arutelule Euroopa teemadel ning toetada Euroopa koostööprojektide levikut Euroopa Liidus. Filmide levitamine on Euroopa kino peamine kitsaskoht, mida raskendavad omakorda keelebarjäärid. LUX filmiauhind püüab neid probleeme lahendada.

LUX filmiauhind on aidanud Euroopa filmidel jõuda laiema publikuni, toetades subtiitrite tõlkimist ja filmide kinolevisse jõudmist. LUX auhinna kaudu toetab Euroopa Parlament kultuurilist mitmekesisust ja aitab eurooplasi ühendada.

MIS ON LUX FILMIPÄEVAD?

LUX filmiauhinna kolm finaalteost linastuvad samaaegselt kõigis 28 Euroopa riigis sel sügisel. Kõigi kolme filmi subtiitrid tõlgitakse 24 Euroopa Liidu ametlikku keelde. Seeläbi jõuab Euroopa kino mitmekesisus ja rikkalikkus võimalikult paljude eurooplasteni. Lisaks julgustatakse inimesi arutlema LUX 2013 filme läbivatel teemadel. Nende teoste poolt tõstatatud teemad puudutavad meid kõiki, jutustavad meie lugusid, peegeldavad meie emotsioone ning argielu probleeme.

KUIDAS VALITAKSE FINAALTEOSE?

Kolm parimat filmi valitakse filmitööstuse professionaalidest koosneva žürii poolt. Võidufilmi valivad ja auhinna annavad üle Euroopa Parlamendi liikmed käesoleva aasta 11. detsembril.

KUIDAS TOIMUB RAHVA VALIK?

Publiku lemmiku valib rahvas. Külasta veebilehte www.luxprize.eu või filmiauhinna Facebook'i lehekülge ja vali oma lemmik! Rahvahääletuse tulemused avalikustatakse Karlovy Vary rahvusvahelisel filmifestivalil 2014. a juunis/juulis. See lõpetab sümbolsest käesoleva aasta LUX auhinna ürituste sarja ning rajab teed järgmisele, avaldades LUX 2014 auhinna 10 nominenti.

VAATA,
ARUTLE
& HÄÄLETA

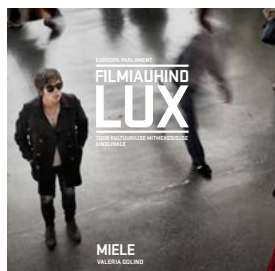
@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

LUX FILMIPÄEVAD

3 FILMI | 24 KEELT
28 EUROOPA RIIKI
WWW.LUXPRIZE.EU

Režisöör: Valeria Golino
Riik: Itaalia, Prantsusmaa
Aasta: 2013
Kestus: 100'

Osades: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte.

Produtsent: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo

Tootja: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films.

Festivalid ja auhinnad: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, LUX Prize Official Selection Competition, Globi d'Oro 2013, parim debüütfilm, parim näitlejanna (Jasmine Trinca)

Sünopsis

Irene elab üksikühtlase eraklikku elu. Tema töö on aidata lootusetult haigetel inimestel väärikalt surra. Ühel päeval annab ta surmava rohudoosi uuele "kliendile", ent saab seejärel teada, et mees ei ole haige, vaid lihtsalt elust tüdinud. Irene ei taha võtta vastutust mehe enesetapu eest ning leiab end väga pingelisest ja ebaharilikust suhtest, mis muudab noore naise elu alatiseks.

Režisöör: Felix van Groeningen
Riik: Belgia
Aasta: 2012
Kestus: 110'

Osades: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster.

Produtsent: Dirk Impens

Kaas-produtsendid: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings

Tootja: Menuet Producties, Topkapi Films
Festivalid ja auhinnad: Berlinale 2013, Panorama eri publikuauhind, CPH PIX 2013, LUX Prize Official Selection Competition, Tribeca Film Festival 2013

Sünopsis

Filmi keskmes on Elise ja Didier' armastuslugu. Elise on tattoosalongi omanik, Didier aga bändzomängija, kelle vahel tärkab armastus esimesest silmapilgust. Didier räägib, Elise on kuulaja rollis. Didier on pühendunud ateist ja naiivne romantik. Elise kaela ehib tätoveeritud rist, ent ta ise on kindlalt kahe jalaga maapeal. Tütar Maybelle'i sünd muudab nende õnne täiuslikuks. Kui 6-aastane Maybelle raskelt haigeks jääb, reageerivad vanemad sellele väga erinevalt. Ent neil pole valikut ning Didier ja Elise peavad tema nimel koos võitlema.

Režisöör: Clio Barnard
Riik: Ühendkuningriik
Aasta: 2013
Kestus: 93'

Osades: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas

Produtsent: Tracy O'Riordan
Tootja: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour

Festivalid ja auhinnad: Cannes 2013, Directors' Fortnight, LUX Prize Official Selection Competition

Sünopsis

Tegemist on kaasaegse muinasjutuga 13-aastasest Arborist ja tema parimast sõbrast Swiftyst, kes visatakse koolist välja. Poisid kohtuvad kohaliku vanarauakaupmehe Kitteniga ja asuvad tema jaoks hobuse ja vankriga vanaraua koguma. Poisid moodustavad hea paari, sest Swifty klappib hästi hobustega ning Arboril on äriavastu. Kui aga Arbor hakkab jäljendama Kittenit, muutudes ahneks kurnajaks, hakkavad suhted pingestuma ning viivad traagilise pöördeni, mis muudab osalisi pöördumatult.

ET KINO kütkestab meeli ja kultuur valgustab vaimu...

ET KINO ja kultuur on ideaalsed vahendid meie ühise tausta ja erinevuste tundmaõppimiseks...

ET EUROOPA on „ühinenud mitmekesisuses“ ning Euroopa Liit on meie ühine ruum...

Juba teist korda toimuvad Euroopa Parlamendi korraldusel LUXi filmipäevad (LUX FILM DAYS), mille kavas on sel aastal „MIELE“ (režissöör Valeria Golino), „THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN“ (Felix van Groeningen) ja „THE SELFISH GIANT“ (Clio Barnard).

Koos näitavad need kolm tähelepanuväärset filmi Euroopa kinokunsti rikkust, sügavust ja ilu. Igaüks neist läheneb meie ühiskonna valupunktidele isemoodi – realistlikult või fantaasiaküllaselt, karmilt või diskreetselt.

Minge neid filme vaatama ning avaldage seejärel aadressil luxprize.eu oma arvamust ja arutlege selle üle, kas on õige lõpetada teiste piinad, kui inimesel ei ole oma elu või surma üle otsustamise õigust, („MIELE“), kuidas noorukid reageerivad, kui ühiskond ja struktuurid nad kõrvale tõrjuvad („THE SELFISH GIANT“), ning kuidas traagilised sündmused üht Euroopa noorpaari mõjutavad ja nende väärtused kahtluse alla seavad („THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN“).

28 EUROOPA RIIKI

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK

KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĒŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSZAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

VAATA,
ARUTLE
& HÄÄLETA

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

KESKNE TEEMA

Eutanaasia on Valeria Golino filmi keskne teema ning konfliktseks kõneaineks paljudes Euroopa riikides. Mõned vähesed riigid, nagu Belgia, Holland ja Šveits on aktiivse eutanaasia teatavatel tingimustel legaliseerinud, ent enamik riike on seisukohal, et eutanaasia on mõrv ja väärib seetõttu hukkamõistu. Teatavates riikides, nagu Norras, Soomes, Prantsusmaal ja Hispaanias on kirjutamata seadusega lubatud passiivne eutanaasia, st arstiabi andmise lõpetamine, kui see on patsiendi kindel tahe ja kui surm on vältimatu. Muudes riikides seevastu, eelkõige tugeva katoliikliku traditsiooniga maades, nagu Itaalia, Poola ja Portugal, või õigeusklikus Kreekas, on eutanaasia ametlikult keelatud. Itaalias, kus toimub Miele tegevus, peetakse aktiivset eutanaasiat kuriteoks, mille eest võidakse määrata 5–16 aastane vabadusekaotus. Sellest hoolimata on teemat saanud elavad arutelud ning on selge, et Valeria Golino film ning tema seisukoht eutanaasia suhtes on aruteludele hoogu juurde andnud.

Sellele vaatamata ei piirdu filmi eesmärk üksnes eutanaasia legaliseerimise küsimuses poolt- või vastuargumentide esitamisega. Miele jutustab erakordse loo, mida iseloomustab peategelase suutmatus lepitada oma veendumusi ning tunduvalt keerulisemat ja vastuolulisemat reaalsust, mis hiljem lööb ta veendumused kõikuma. Härra Grimaldi on küll suhteliselt kõrges eas, ent ta teatab kohe, et on hea tervise juures ja kavatseb endalt elu võtta lihtsalt seepärast, et on elust tüdinud. See läheb aga sügavasse vastuollu reeglitega, mis Irene (Miele tõeline nimi) on endale kehtestanud: aidata inimesi, kelle kannatusi või puuet ei ole võimalik ravida ega leevendada.

-1-

LÜHIKIRJELDUS

Noor itaallanna Miele¹ reisib Mehhikosse, kus ta ostab ühest apteegist karbi Lamputali, mis on tegelikult haigete koerte magamapanekuks mõeldud ravim... Ent kui Miele Itaaliasse naaseb, selgub, et naine kasutab preparaati ebaseaduslikult, et aidata suurtes valudes vaevlevatel inimestel võimalikult väärikalt omal tahtel elust lahkuda.

Noor naine elab seega oma lähedaste teadmata topeltelu, kuni ühel päeval soovib tema teenuseid kasutada keegi Roomast pärit insener Grimaldi. Härra Grimaldi vastused naise pärimistele on Miele jaoks ootamatud ning kõigutavad tema veendumusi.

tõesti ühtki plaani, ühtki eesmärki, mainib Irene vaid praegust tegevust, mis ei paku mingeid karjääriväljavaateid.

Irenel on küll armusuhted kahe mehega, aga suhted ei tundu olevat eriti kirglikud ning on vähemal või suuremal määral ehitatud valedale ega ole kokkuvõttes kuigi rahulduspakkuvad. Kummagi suhte eesmärgiks ei näi olevat pere loomine või lapse sünd, samas on Irene varasemat pereelu kujutatud õnnelikuna, ent tegu on Irene lapsepõlvemälestustega, kus ta oli suusapuhkusel isa ja emaga, kes siis veel elas. Samas on näha, et Irenel puudub igasugune tuge pakkuv võrgustik.

Kinematograafilisest vaatenurgast rõhutatakse režiiga tegelaste isoleeritust, neid näidatakse sageli läbi takistavate ekraanide, klaaside või akende, mis loovad distantsi eeskätt Irenega. Samuti rõhutab MP3-mängijast tulev muusika noore naise eraldatust, kes kõnnib üksi mööda tänavat keset ükskõikset inimhulka.

Sellist nähtavat üksindust võib kahtlemata pidada üheks kasvava individualismi ilminguks lääne ühiskondades, mida iseloomustab eelkõige suurte poliitiliste ja religioossete ideoloogiate ning selliste suurte sotsialiseerivat rolli täitvate institutsioonide tähtsuse vähenemine, nagu perekond, ametiühingud või kool³. Ent sellest tuleneva iga indiviidi suurema vabadusega kaasneb samuti uus probleem anda või leida oma elule mõte, eelkõige sellistel kriisihetkedel, nagu see, mille tingis Grimaldi otsus.

Ehkki tegu ei ole lahenduse otsimisega konkreetselt sellele kriisile, on intensiivne sportimine (jalgrattasõit ja meres ujumine) Irene ainus tõeline kirk, mis teda elus edasi viib. Rõhuasetus sellise üksildase tegevuse harrastamisele jääkülmas vees, milleks tuleb kanda ujumisülikonda, kajastab kahtlemata

noore naise psüühilist seisundit, kes leiab ujumises võimaluse vaigistada oma ängi (millest küll otseselt ei räägita, ent millest saab aimu teatavates eutanaasiastseenides). Aga nagu juba öeldud, harrastatakse sellist spordiala üksi, ilma teistega kontaktis olemata.

Kummalisel kombel püüab Irene just Grimaldiga luua tõeliselt inimliku, usaldusel ja loobumisel põhineva suhte, eelkõige pärast puudega noore mehe surma, mis teda tõsiselt vapustab. Irene usaldab Grimaldile oma kahtlused ja viskub lõpuks nuttes tema käte vahele. Inseneri vabasarma minekuga, mida Irene ei suuda ära hoida, saab naises jälle võitu eksistentsiaalne äng, mille vaigistamiseks saab ta viimase, peaaegu ebamaise märgi, kui ta külastab Istanbulis asuvat Süleymaniye mošeed. Jätakse vaataja otsustada, kuidas tõlgendada tuuleiilist kantud paberilehe lenduminekut, millest Grimaldi rääkis, ent see kujutab endast kahtlemata lootusekildu muidu lootusetus maailmas.

Michel Condé
Les Grignoux (Liège, Belgia)
<http://www.grignoux.be>

¹ Miele on itaalia keeles mesi.

² 2011. aastal ulatus alla 25-aastaste noorte tööpuudus Itaalias ja Portugalis üle 40% ning Hispaanias, Kreekas ja Horvaatias üle 50%.

³ François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Pariis, Seuil, 2002.

-3-

Ehkki noor naine rikub oma riigi seadusi, järgib ta muid enam-vähem kindlaid reegleid, millele tuleb vastu uus piir: kas ta peaks nõustuma Grimaldi seisukohaga, et enesetapp on lubatud ka siis, kui eluisu on kadunud? Kas on õige aidata kellelgi sellist tegu sooritada? Moraalset heitlust näidatakse noore naise tähelepanekute kaudu: ühes Grimaldiga peetud vestluses vastandab ta Grimaldi suhtumise kõikide nende inimeste suhtumisega, kellel ta on aidanud viimase kolme aasta jooksul vabasarma minna, kuid kes tegelikult soovisid elada, ehkki nad ei suutnud enam taluda ebainimlikke kannatusi. Reeglid, mille on kehtestanud kas siis ühiskond tervikuna või iga inimene ise, on filmi keskne teema. Kui Miele saab aru, et ta on vastu tahtmist rikkunud üht oma põhireeglit, ei suuda Irene enam järgida isegi kõige lihtsamaid põhimõtteid, mida ta endale on oma tegevuses kehtestanud (vältida teatavaid sõnu nagu „nägemist“ ja „kas te sooviksite...“, mis viitavad tuleviku võimalikkusele). Samuti seisab ta silmitsi oma kaasosalise ja osaniku reaktsiooniga, kes vastab Grimaldi juhtumist kuuldes: „reegleid pole olemas!“ Ilma reeglite või õigusnormideta tegutsemine selle kõige otsesemas tähenduses, on noore naise jaoks vastuvõetamatu.

Filmis tõstatatakse peategelase kahtluste läbi reeglite küsimus lääne ühiskondades, kus ühtki seadust ei saa vastu võtta demokraatliku aruteluta ning kus ühtki kandvat ideed, traditsiooni või autoriteeti (moraalset, poliitilist vms) ei saa kehtestada kõikidele inimestele. Samas võib tunnustatud normi puudumine tekitada lahkkelide puhul, nagu seda on Irenel Grimaldile vastandav konflikt, ka ebakindlust või isegi ängi, mis võib paljude jaoks talumatuks muutuda. Selle asemel et lubada eakal mehel langetada vaba valik, püüab Irene teda hoopis sundida surmaotsusest loobuma. Ja kuigi Grimaldi annab Irenele lõpuks

rahustipurgi tagasi, tähendab tema brutaalne enesetapp filmi lõpus ka noore naise läbikukkumist, suutmatust selgitada oma sügavaimas hingesopis peituvaid kaalutlusi ja veendumusi ümberkaudsetele inimestele. Filmis rõhutatakse niiviisi üsna pessimistlikul viisil põhimõttelisi erimeelsusi, mis valitsevad kas siis inimeste vahel, nagu Irene ja Grimaldi puhul, või perekondade sees, nagu haige venna ja venna otsust hinges hukka mõistva õe juhtum, või isegi Euroopa riikide vahel, sest kaks naaberriiki Šveits ja Itaalia, mida filmis tsiteeritakse, järgivad eutanaasia küsimuses sootuks erinevat poliitikat.

KAS TEGU ON EKSISTENTSIAALSE KÜSIMUSEGA?

Lisaks küsimusele, kas eutanaasia on elu või suurte valude lõpetamiseks legitiimne või mitte, sunnib Grimaldi soov oma elupäevad lõpetada Irenel kaudselt juurdlema ka elu mõtte üle, nii inseneri, tema enda kui iga inimese elu mõtte üle. Milleks edasi elada, küsib vana mees endalt, kui jäänud ei ole ühtki soovi ning miski ei valmista enam rõõmu...

Irenel ei paista olevat ühtki head argumenti nende küsimuste pareerimiseks, tema elu tundub iseloomustavat mõnetine tühjus ning tal puudub tõeliselt positiivne elumõte. Tema perering piirdub üksnes ta isaga, kellele ta valetab oma ebaseadusliku tegevuse kohta, mis ei näi võimaldavat ühtki ausat tööd, millesse ta saaks oma energia panna. Ehkki Irene järgib enda kehtestatud eetikakoodeksit, on raske uskuda, et tema tegevus ei lähtu isiklikust kasust ajal, kus Itaalias, nagu paljudes teistes Lõuna-Euroopa riikideski, valitseb suur noorte tööpuudus²... Kui Grimaldi küsib Irenelt, kas tal ei ole elus

-2-

MÕNED ARUTLUSTEEMAD

- *Miele/Irene*: noore naise maailm tundub alguses olevat väga täpselt ära jagatud, ent kaks alguses põhimõtteliselt eraldiseisvat reaalsust hakkavad järk-järgult segunema. Millised võiksid olla sellise segunemise põhjused?
- Muusikal on Mielel oluline roll: eelkõige saadab muusika eutanaasia-stseene, ent muusikat on kahtlemata kasutatud ka muul otstarbel. Milline on muusika roll tegelaste jaoks? Miks on see nii oluline eelkõige suremissüsteemide puhul?

-4-